

วินัยร้ายแรง : นำพนักงานไปทำที่บ้าน “ความสมัครใจส่วนตัว” ที่ไม่อาจอ้างสิทธิใช้รถส่วนกลางได้ !?

โดย ลุงถูกต้อง

การใช้รถยนต์ส่วนกลาง ... จะต้องใช้เพื่อกิจการอันเป็นส่วนรวมของส่วนราชการ หรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการเท่านั้น ซึ่งในการทำงานราชการ เส้นแบ่งระหว่าง “งานส่วนรวม” กับ “ธุระส่วนตัว” บางครั้งอาจคละเคล้าด้วยความเคยชินหรือความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในการนำรถส่วนกลางไปใช้ จนอาจถูกดำเนินการทางวินัยได้ กรณีการนำงานกลับไปทำที่บ้านเมื่อมีงานเร่งด่วน หรือมีภารกิจมาก จะถือเป็นเหตุผลในการใช้รถส่วนกลางได้หรือไม่ ? หรือการเดินทางไปร่วมงานสังคมนา เช่น งานศพ งานแต่งงาน ในฐานะผู้บริหารหน่วยงาน จะถือเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ที่สามารถใช้รถส่วนกลางได้หรือไม่ ? ซึ่งการใช้ “รถยนต์ส่วนกลาง” กฎหมายไม่ได้เปิดช่องให้ตีความตามความรู้สึกหรือตามความเหมาะสม เนื่องจากมีกฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจน เช่นคดีที่จะคุยกันวันนี้ ...

เหตุเดือดร้อนของผู้ฟ้องคดี

ผู้ฟ้องคดีถูกปลัดกระทรวงมีคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ สืบเนื่องจากขณะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบัน ได้อาศัยโอกาสที่ตนมีอำนาจอนุญาตสั่งใช้รถยนต์ส่วนกลางโดยมีพนักงานขับรถ ให้ขับรถเดินทางไปบ้านพักที่ต่างจังหวัด รวมทั้งได้อนุมัติให้เบิกจ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการให้กับพนักงานขับรถด้วย โดยในระหว่างทางที่พนักงานขับรถไปส่งผู้ฟ้องคดีแล้วเดินทางกลับมากทม.นครได้เกิดอุบัติเหตุชนกับรถบรรทุก เป็นเหตุให้พนักงานขับรถเสียชีวิตและรถยนต์ได้รับความเสียหาย โดยต่อมาผู้ฟ้องคดีได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนให้แก่ทางราชการตามคำสั่งของหน่วยงาน เหตุการณ์ดังกล่าวนำมาสู่การดำเนินการทางวินัยผู้ฟ้องคดี โดยคณะกรรมการสอบสวนฯ เห็นว่าผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ควรลงโทษปลดออกจากราชการ แต่ อ.ก.พ. กระทรวงมีมติให้ลงโทษไล่ออกจากราชการ ปลัดกระทรวงจึงมีคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ ผู้ฟ้องคดียื่นอุทธรณ์คำสั่ง แต่คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมวินิจฉัยยกอุทธรณ์

ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุด ขอให้เพิกถอนคำสั่งของปลัดกระทรวง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2) ที่ลงโทษไล่ออกจากราชการ และเพิกถอนคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1)

ความเป็นธรรม ... จากคำพิพากษา/คำสั่งศาลปกครอง

ข้อกฎหมายที่สำคัญ คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรถราชการ พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 4 กำหนดว่า ในระเบียบนี้... “รถประจำตำแหน่ง” หมายความว่า รถยนต์ที่ทางราชการจัดให้แก่ข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ “รถส่วนกลาง” หมายความว่า รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่จัดไว้เพื่อกิจการอันเป็นส่วนรวมของส่วนราชการ... ข้อ 13 วรรคหนึ่ง กำหนดว่า รถประจำตำแหน่งให้ใช้ในการปฏิบัติราชการในตำแหน่งหน้าที่ หรือที่ได้รับมอบหมายโดยชอบ หรืองานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานในตำแหน่งหน้าที่หรือฐานะที่ดำรงตำแหน่งนั้น รวมตลอดถึงการใช้เพื่อเดินทางไป – กลับ ระหว่างที่พักและสำนักงาน และเพื่อการอื่นที่จำเป็นและเหมาะสมแก่การดำรงตำแหน่งหน้าที่ในหมู่ข้าราชการและสังคมนา วรรคสอง กำหนดว่า รถส่วนกลาง รถรับรอง และรถรับรองประจำจังหวัด ให้ใช้เพื่อกิจการอันเป็นส่วนรวมของส่วนราชการ หรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ตามหลักเกณฑ์ที่ส่วนราชการเจ้าของรถนั้นกำหนดขึ้น

ประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณา : คำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาว่า ผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบัน ซึ่งเป็นตำแหน่งประเภทผู้อำนวยการ ระดับสูง ที่ไม่มีสิทธิได้รับประจำตำแหน่ง และเมื่อพิจารณารายงานการสอบสวนโดยผู้ฟ้องคดีได้อ้างว่าเหตุที่ต้องใช้รถยนต์ราชการ เนื่องจากต้องนำแฟ้มเอกสารราชการไปส่งการที่บ้านพักซึ่งอยู่ที่ต่างจังหวัด อีกทั้งได้เข้าร่วมกิจกรรมของมูลนิธิโรงพยาบาล ม. เช่น งานเกษียณอายุราชการ งานศพ งานแต่งงาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานสาธารณะและงานสังคมที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิฯ นั้น แม้กิจกรรมที่ไปจะเป็นงานสังคม แต่มูลนิธิดังกล่าวไม่ใช่ส่วนราชการ และผู้ฟ้องคดีก็ไม่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา การเข้าร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมทางสังคมที่ผู้ฟ้องคดีได้กระทำในฐานะรองประธานมูลนิธิจึงไม่ใช่กิจการอันเป็นส่วนรวมของส่วนราชการ และการนำแฟ้มงานราชการไปส่งการที่บ้านพักต่างจังหวัด แม้จะเป็นงานของทางราชการ แต่ก็มีใช้การปฏิบัติหน้าที่ราชการตามปกติ ซึ่งเป็นความสมัครใจของผู้ฟ้องคดีที่จะนำงานราชการไปดำเนินการต่อที่บ้านพักนอกเวลาราชการ การใช้รถยนต์ส่วนบุคคลเดินทางไปต่างจังหวัดทั้ง 17 ครั้ง จึงไม่ได้เป็นการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลเพื่อกิจการอันเป็นส่วนรวมของส่วนราชการตามข้อ 13 ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรถราชการ พ.ศ. 2523

พฤติการณ์และการกระทำของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการอาศัยโอกาสที่ตนมีอำนาจอนุญาตให้ใช้รถยนต์ส่วนบุคคลของสถาบันส่งการหรืออนุญาตให้ใช้รถยนต์ส่วนบุคคล โดยมีใช้การเดินทางไปราชการหรือกิจการอันเป็นส่วนรวมของส่วนราชการ และผู้ฟ้องคดีได้อนุมัติให้มีการเบิกจ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและเงินตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการให้กับพนักงานขับรถ โดยไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเดินทางไปราชการหรือมีการขออนุมัติเดินทางไปราชการแต่อย่างใด จึงเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของตนเอง กรณีจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบเพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์ที่มีควรได้ อันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง **ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต** ตามมาตรา 85 (1) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

ทั้งนี้ การลงโทษผู้กระทำผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ซึ่งเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2536 แจ่งตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร 0205/ว 234 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2536 ได้กำหนดให้ควรลงโทษเป็นไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนหรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใดไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษ ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นการป้องปรามมิให้ข้าราชการกระทำการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ จึงมิให้หน่วยงานใช้เหตุใดเหตุหนึ่งมาเป็นเหตุผลในการใช้ดุลพินิจเพื่อกำหนดระดับโทษจากไล่ออกจากราชการเป็นปลดออกจากราชการ อันจะมีผลทำให้ข้าราชการที่ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ยังคงได้รับบำเหน็จบำนาญ

ดังนั้น คำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ และคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว **ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายกฟ้อง** (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ พ. 93/2568)

หลักกฎหมายปกครองและบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการ

สรุปได้ว่า การใช้รถยนต์ส่วนบุคคลของราชการ จะต้องมีการคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้เดินทางไปราชการ หรือมีหลักฐานการขออนุมัติเดินทางไปราชการ และจะต้องเป็นไปเพื่อกิจการอันเป็นส่วนรวมของส่วนราชการหรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการเท่านั้น การนำแฟ้มงานราชการไปส่งการที่บ้านพักนอกเวลาราชการ ไม่ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามปกติ จึงถือเป็นการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือกรณีการไปร่วมงานสังคม ประชุม หรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ย่อมถือเป็นการใช้รถส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ส่วนตัวเช่นกัน อันอาจถือเป็นการผิดวินัยอย่างร้ายแรงที่ถูกลงโทษไล่ออกจากราชการได้ทีเดียวครับ ...

(ปรึกษาการฟ้องคดีปกครองได้ที่ “สายด่วนศาลปกครอง 1355”)